

Agreements is intended to provide enhanced protection of the interests of the creator of the intellectual property object in the contractual relationship. The right to approve standard license agreements in accordance with Part 1 of Art. 1111 of the Central Committee of Ukraine was provided to authorized agencies and creative unions.

The license agreement may, in the cases provided for by law, entail the conclusion of a sub-license agreement whereby the licensee grants a sub-license to another (sub-licensee) for the use of the intellectual property object. In this case, the licensee shall be liable to the licensee for the actions of the sub-licensee, unless otherwise stipulated by the license agreement.

REFERENCES:

1. Якубівський І. Договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності за законодавством України. *Підприємництво, господарство та право*. 2007. № 8. С. 16.
2. Крижна В. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. *Право України*. 2004. № 9. С. 68.
3. Рузакова О. Проблемы построения системы договоров о создании результатов интеллектуальной деятельности и распоряжении исключительными правами. *ИС. Авторское право и смежные права*. 2008. № 6. С. 26.
4. Кувыркова А.Ю. Лицензионный договор о предоставлении права использования объекта интеллектуальных смежных прав. *Законодательство*. 2009. № 5. С. 58.
5. Мельник О. Договори у сфері інтелектуальної власності за новим Цивільним кодексом України. *Підприємництво, господарство та право*. 2003. № 9. С. 8.
6. Добриніна Г. Ліцензійна діяльність щодо об'єктів права інтелектуальної власності. *Справочник экономиста*. 2007. № 3. С. 5.
7. Левченко Д. Аспекты лицензионных договоров о передаче прав на объекты интеллектуальной собственности. *Юридическая практика*. 2006. № 11. С. 22.
8. Кирилюк А.В. Ліцензійний договір на використання літературних творів: поняття, умови, форма. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. № 41. С. 192.

Матійко Микола Володимирович

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОКРЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ІТ-ПРАВА

Інформаційна сфера у сучасному суспільстві перетворюються на важливий чинник, що активно впливає на розвиток людства. Інформаційні технології вагомо сприяють перетворенням у житті конкретної людини і суспільства в цілому. Збалансований стан розвинутої інформаційної сфери має

підвищувати рівень правової захищеності людини. Інформатизація допомагає проявитися, а згодом бути врахованим при визначенні загального економічного інтересу, економічному інтересу приватного, регіонального, групового, а, отже, сучасні технології мають сприяти такому впливу держави на економічний розвиток країни, який забезпечує узгодження зазначених вище інтересів. Інформатизація має сприяти раціоналізації суспільства, врівноваженню співвідношення приватноправових та публічно-правових форм впорядкування його існування.

Являючи собою «зовнішній вираз властивостей права, що проявляються в їх впливі на суспільні відносини, свідомість та поведінку людей» функція права є «динамічним» явищем (при тому що вони є «залежними від суспільства», вони «розвиваються разом з ним та обумовлюються певним етапом його розвитку» [1, с. 22-25]). «Змінюються, підвищуються суспільні потреби, змінюються та розширюються функції права. І навпаки, зменшуються суспільні потреби – це відбивається і у функціях права...» [2, с. 10].

При цьому на думку В.С. Ковальського «у своїй сукупності функції права мають спрямовувати його дію на підтримку людини, демократизацію держави й розбудову громадянського суспільства, на забезпечення як загальносоціальних, так і приватних інтересів... Чи не головним в аспекті дії права є акумулювання його функцій у напрямі ефективної реалізації прав громадян і розвиток громадянського суспільства» [2, с.14-19].

В функціях права розкривається сутність права та його «соціальне призначення – історична мета і службова роль – в житті суспільства» [3, с.4-16].

Слово «функція» походить від латинського *functio* – виконання [4, с.138]. Термін «функція» має багато значень і не є власне юридичним поняттям. Саме слово «функція» вперше було використано німецьким математиком Г. Лейбніцем у 1673 р. в листі до Гюйгенса (під функцією він розумів відрізок, довжина якого змінюється за якимось певним законом) [5, с.127]. У філософії інтерес до функції як до однієї з фундаментальних категорій зростав у міру поширення в різних галузях науки функціональних методів дослідження. У найбільш розгорнутій формі функціональний підхід був реалізований Е. Кассіером [6, с.150], який розробив теорію понять, або «функцій». Ця спроба побудови теорії пізнання на основі функціонального підходу значною мірою вплинула на філософські уявлення про функцію.

У філософських дослідженнях функція – це відносини двох (групи) об'єктів, в якому зміна одного з них веде до зміни іншого. в соціології – це роль, яку певний соціальний інститут або соціальний процес виконує стосовно потреб системи більш високого рівня організації або залежність, яка

спостерігається між різними компонентами одного соціального процесу, коли зміни в одній частині системи є похідними від змін в іншій її частині. Термін «функція» є досить багатомірним і придатним для характеристики будь-яких динамічних структур. В соціології був розроблений функціоналізм – один із напрямків аналізу і розуміння суспільства, його функціонування та розвитку. На початку 70-х рр. XX ст., коли кризові події попереднього десятиліття поставили під сумнів ідею про врівноважений стан суспільства, структурний функціоналізм став втрачати свої позиції. Однак у 80-х рр. і пізніше знову був досягнутий стан відносної стабільності і посилення стабілізаційної орієнтації в науці стимулювали нове звернення до функціоналізму. Зокрема з'явилися підстави говорити про неofункціоналізм – термін, яким в сучасній науці прийнято визначати коло ідей, яке розвинув сьогодні американський соціолог Дж. Александер та його однодумці [7, с.77-102]

При цьому «сучасна соціологічна наука характеризується відсутністю єдиної загальновизнаної теорії суспільства, а отже, становить набір різних підходів і способів концептуалізації соціальної дійсності» [8, с. 5]. Відповідно і юридична наука, спираючись у своєму розвитку не суто на дослідження права, а й надбання інших наук не може уникати дискусій щодо функціоналізму у праві.

Не перераховуючи чисельні точки зору щодо поняття функції права наведемо узагальнення, що міститься у підручнику із загальної теорії держави та права за редакцією М.Н. Марченко, де зазначається, що, якщо синтезувати багаточисельні точки зору з питання, що розглядається, то можна побачити, що в кінцевому рахунку під функцією права (мова, на нашу думку, іде здебільшого про право та елементи його системи в об'єктивному значенні, при цьому, вважаємо, що можливість існування функцій суб'єктивного права як окремого явища не виключається [9, с. 52-56]) розуміють або соціальне призначення права, або напрямок правового впливу на суспільні відносини, або і те, і інше. Поняття «функція права» повинно охоплювати одночасно як призначення права, так і напрямки впливу на суспільні відносини, які із цього випливають. А тому, розкриваючи зміст будь-якої функції права, необхідно постійно мати на увазі зв'язок призначення права з напрямками його впливу та навпаки – визначеність останніх призначенням права [10, с. 53].

Теоретичні розробки стосовно поняття функцій права можуть бути застосовані й до ІТ-права, у зв'язку з чим функція ІТ-права може бути визначена як напрямок впливу ІТ-права на суспільні відносини та соціальне призначення ІТ-права, враховуючи те, що «ІТ-право» не може розглядатися як самостійна (чи комплексна чи ще якась галузь права), оскільки не відповідає

таким критеріям, як наявність самостійних предмету та методу правового регулювання», а «може розглядатися як концепт (conceptus – думка, уявлення, поняття), тобто як сукупність уявлень, понять, знань, асоціацій, емоцій, що виникають у зв'язку з використанням терміну «ІТ-право», супроводжують і характеризують його», виходячи «з того, що «ІТ-право» («ІТ-законодавство») є позірною (уявною) сукупністю норм, що регулюють відносини тим чи іншим чином поєднані зі створенням та використанням інформаційних технологій» [11, с.42-44]. До того «аналіз правового впливу на суспільні відносини дозволяє розрізняти основні функції права, – пише Т. Н. Радько, – тобто функції, властиві всім галузям, та функції менш загального значення. Функції першого виду здійснює кожна галузь права – одна більш наочно, інша менш, але так чи інакше кожна конкретна галузь права» [12, с. 59-60]. При цьому можливо розрізняти «функції, які є спільними для права взагалі, і функції, що є специфічними для певної галузі (специфічні галузеві функції)... але, якщо «ІТ-відносини» не можуть розглядатися як цілісний предмет правового регулювання, тобто, як суспільні відносини, що знаходяться у правовому полі і можуть бути піддані впливу юридичних норм за допомогою певних правових засобів (методів), то і спеціальних галузевих функцій правового регулювання тут не існує» [11, с.42].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агафонова Г.Ю. Проблема определения функций права. *Юридический аналитический журнал*. 2002. №1.
2. Ковальський В.С. Охоронна функція права: моногр. К.: Юрінком Інтер, 2010. 336 с.
3. Байтин М.И. О принципах и функциях права: Новые моменты. *Правоведение*. 2000. № 3.
4. Большая Советская Энциклопедия. Ред. кол. : С. И. Вавилов (гл. ред.) и др. 2-е изд. М. : Большая Советская Энциклопедия, 1978. Т. 28. 664 с.
5. Лейбниц Г. В. Сочинения в четырех томах. М.: Мысль, 1983. (Философское наследие. Т.87) Т. 2. 685 с.
6. Кассирер Э. Философия символических форм. пер с нем. С. А. Ромашко; отв. ред Д. М. Носов. СПб. : Университетская книга, 2002. Т. 3. 397 с.
7. Див. Александер Дж. Прочные утопии и гражданский ремонт. *Социологические исследования*. 2002. № 10. С. 77 -102.
8. Соболевська М. Неофункціоналістські та постструктуралістські теорії в сучасній соціології: навчал. посібн. Київ: Дух і Літера, 2010. С. 164, С.5
9. Матійко М.В. Інформаційна функція суб'єктивного цивільного права. *Римське право і сучасність*: матеріали V Міжн. наук.-метод. конф. О.:Фенікс, 2008. С.52-56.
10. Общая теория государства и права. Академический курс : в 3-х томах; отв. ред. М. Н. Марченко. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Зерцало-М, 2001. Т. 2. 528 с.

11. IT-право: теорія та практика: навч. посіб. За ред. Є.О. Харитонova, О.І. Харитоновой. Одеса: Фенікс, 2017. 472 с.

12. Радько Т. Н. Методологические вопросы познания функций права. Волгоград : НИи РИО, 1974. 150 с.

Токарева Віра Олександрівна,
*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ ТВОРЧОСТІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Стрімкий розвиток технології штучного інтелекту свідчить, що комп'ютери продовжують замінювати фізичну особу у різних сферах діяльності, підвищуючи свою функціональність та стаючи конкурентами людині. Навіть у такій сфері, як творчість, яка властива людині, довгий час було складно уявити діяльність штучного інтелекту, відбуваються зміни. Наразі, штучний інтелект вміє генерувати вірші [1], перетворювати музику з одного жанру в інший [2], писати твори живопису у стилі голландських майстрів та романи.

Попри існування позиції незамінності людини у галузі творчості та обмеження можливостей штучного інтелекту щодо здатності створювати твори мистецтва, питання правового статусу результатів такої діяльності залишаються [3].

З однієї сторони актуалізується питання, зацікавленості авторів та їх правоволодільців в комерціалізації не лише розроблених програм, а й результатів застосування відповідного програмного забезпечення. Таким чином, в економічному просторі постає потреба правової охорони результатів діяльності генерованих програмами або штучним інтелектом [4].

З іншого боку дискутується питання правосуб'єктності штучного інтелекту, ускладнення класифікації суб'єктів цивільного права, представлених, наразі, фізичними та юридичними особами. Що кодифіковане цивільне право в повній мірі не відображає тенденції соціально-економічного і формально-юридичного розвитку [5]. Дотримуючись формальної логіки, володільцем авторських прав на твори незалежно генеровані штучним інтелектом є його автор. Водночас на думку А.-М Брай якщо дотримуватись такої логіки, буде упущений процес виробництва та створення творів, а таке твердження не буде відповідати дійсності, навіть якщо буде вирішувати прогалину, не врегульовану правом [6].